

Målnummer:	UM1584-22	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2022-05-31		
Rubrik:	Migrationsdomstolens utredningsansvar aktualiseras när det är klarlagt att utlänningen har kommunikationssvårigheter och att dessa kan ha påverkat såväl utlänningens förmåga att redogöra för sina asylskäl som bedömningen av utlänningens trovärdighet.		
Lagrum:	• 8 § förvaltningsprocesslagen (1971:291)		
Rättsfall:	• MIG 2011:15 • MIG 2012:2		

REFERAT

FM ansökte om asyl i Sverige. Han åberopade bland annat att han kidnappats och tvångsrekryterats av Al-Shabaab, att han utsatts för tortyr och annan omänsklig behandling samt att han tvingats sätta på sig ett bombbälte i syfte att han skulle bli självmordsbombare. Han riskerade därför skyddsgrundande behandling av Al-Shabaab vid ett återvändande till Somalia. Han riskerade även att utsättas för förföljelse på grund av att han är döv.

Migrationsverket avslag FM:s ansökan om asyl och beslutade att utvisa honom till Somalia. I beslutet konstaterade Migrationsverket att FM är döv och att det funnits vissa kommunikationssvårigheter, vilket det offentliga biträdet påpekat. Migrationsverket bedömde dock att uppgifterna i utredningen varit så motstridiga och bristfälliga att det inte enbart kunde förklaras av kommunikationssvårigheterna. Migrationsverket fann därför att de uppgifter FM lämnat om Al-Shabaab inte kunde ligga till grund för det fortsatta behovet av skydd. Migrationsverket fann vidare att den omständigheten att FM är döv inte innebar risk för förföljelse. Migrationsverket bedömde att inte heller säkerhetssituationen på FM:s hemort var skyddsgrundande, och att det inte fanns synnerligen ömmande omständigheter.

I migrationsdomstolen åberopade FM att han har flera grava funktionsnedsättningar samt att det pågick en utredning avseende detta. FM yrkade hos migrationsdomstolen vittnesförhör med sin syster och anförde att systemen skulle höras dels om att han lider av multipla funktionsnedsättningar, dels om att hans teckenspråk är ett eget skapat teckenspråk som endast hans pappa och syster förstår. Migrationsdomstolen avslag yrkandet om muntlig förhandling och beredde honom tillfälle att skriftligen slutföra sin talan.

FM meddelade genom sitt ombud att utredningen av hans funktionsnedsättning vid tidpunkten för anståndstidens utgång ännu inte var slutförd och att han, efter nybesöksutredning hos psykiatrisk mottagning för döva och hörselskadade, skulle kallas till ytterligare utredning hos psykolog och läkare.

Förvaltningsrätten i Stockholm, migrationsdomstolen (2022-02-04, ordförande Asplund samt tre nämndemän), avgjorde därefter målet och instämde i Migrationsverkets bedömning att det fanns sådana tillförlitlighetsbrister i de uppgifter som FM lämnat att han inte hade gjort sitt återopade behov av skydd sannolikt. Vad gällde uppgiften om att FM hade stora problem att kommunicera konstaterade migrationsdomstolen att det saknades läkarintyg till stöd för att han utöver dövhet skulle ha multipla funktionsnedsättningar såsom minnesstörningar eller en intellektuell nedsättning. Vidare fann migrationsdomstolen att handlingarna i målet utvisade att det i hans tidigare ansökningar om uppehållstillstånd förekommit oriktiga uppgifter och uppgifter som skiljer sig från uppgifterna i aktuell ansökan. FM:s muntliga uppgifter ansågs mot bl.a. den bakgrunden inte tillräckliga för att göra den återopade hotbilden från Al-Shabaab sannolik, och en muntlig förhandling bedömdes därmed inte heller som behövlig. Migrationsdomstolen ansåg sammanfattningsvis att FM inte kunde beviljas uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande och att det inte fanns synnerligen ömmande omständigheter.

FM överklagade domen och yrkade i första hand att han skulle beviljas uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige. I andra hand yrkade han att målet skulle återförvisas till Migrationsverket eller migrationsdomstolen. Avseende yrkandet i första hand yrkade han även att Migrationsöverdomstolen skulle hålla muntlig förhandling.

Han förde fram bl.a. följande till stöd för sin talan. Han har såväl under utredningen hos Migrationsverket som hos migrationsdomstolen återopat intellektuella funktionsnedsättningar samt sin oförmåga att uppfatta frågorna som ställdes av Migrationsverket. Tolkarna har under hela utredningen haft uppenbara problem med att förstå honom, vilket medfört att såväl Migrationsverkets beslut som migrationsdomstolens dom innehåller så allvarliga brister att det påverkat hans rättssäkerhet. Trots upprepade påståenden från hans offentliga biträde under asylutredningen har Migrationsverket och migrationsdomstolen bortsett från hans multipla och intellektuella funktionsnedsättningar. Migrationsdomstolens påstående om att han lämnat motstridiga uppgifter är att hänföra till såväl hans intellektuella funktionsnedsättningar som till de mycket stora svårigheter som förelåg vid tolkning och översättning av vad han påstås ha sagt. Det är uppenbart att migrationsdomstolen skulle ha gjort en annan bedömning om Migrationsverket hade insett hans mentala status eller om han av domstolen medgivits tid att inkomma med utlåtanden och remissvar av avgörande betydelse för målets utgång.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2022-05-31, Östman Johansson, Eriksson och Johansson, referent), meddelade prövningstillstånd och yttrade:

I målet uppkommer i första hand frågan om migrationsdomstolen utrett målet som dess beskaffenhet kräver.

Utredningsansvaret för domstolarna regleras i 8 § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Bestämmelsen ger uttryck för att den s.k. officialprincipen gäller, det vill säga att ansvaret för utredningen vilar på domstolen. Migrationsöverdomstolen har uttalat att utredningsansvaret är utvidgat i ärenden där det finns ett starkt skyddsintresse, och att rätten har ett större utredningsansvar i ett ärende som rör en ansökan om asyl än i många andra ansökningsärenden (MIG 2011:15 och MIG 2012:2).

Underinstanserna har avslagit FM:s ansökan om asyl med motiveringen att de uppgifter han lämnat inte har varit tillförlitliga bl.a. mot bakgrund av att de varit osammanhängande och motstridiga.

Av utredningen från Migrationsverket framgår att FM är döv och att han har ett knäppligt teckenspråk. Vid asylutredningen närvarade, utöver FM:s offentliga biträde, två dövtolkar och två teckentolkar. Av anteckningarna från utredningen framgår att FM hade svårt att förstå de frågor som ställdes. Detta påtalades såväl av det offentliga biträdet som av tolkarna som vid upprepade tillfällen uppgav att FM inte förstod frågan eller att han härmade tolkarna.

FM:s offentliga biträde har även hos migrationsdomstolen anfört att Migrationsverket haft stora svårigheter att kommunicera med FM och att tolkarna uppgivit att de i väsentliga delar av utredningen inte uppfattat vad han försökt att uttrycka och förmedla eller att han inte uppfattat frågorna som ställdes till honom.

Migrationsöverdomstolen gör följande bedömning.

I mål enligt utlänningslagen (2005:716) där utvisning aktualiseras finns det ett utvidgat utredningsansvar. Detta utredningsansvar ska utgå från omständigheterna i det enskilda målet. Enbart ett påstående om att den enskilde har kommunikationssvårigheter, som inte har stöd av utredningen i övrigt, innebär inte att migrationsdomstolen behöver vidta utredningsåtgärder eller anvisa parterna att genomföra dessa.

Av utredningen i målet framgår att FM är döv och att han i samband med Migrationsverkets muntliga utredning hade stora kommunikationssvårigheter. Migrationsdomstolen bedömde att FM inte var tillförlitlig på den grunden att hans uppgifter varit osammanhängande och motstridiga. Något övervägande om detta kan ha berott på hans kommunikationssvårigheter har migrationsdomstolen inte gjort. Det måste enligt Migrationsöverdomstolen ha stått klart för migrationsdomstolen att oklarheterna i asylberättelsen kunde bero på omfattningen av FM:s kommunikationssvårigheter, vilket i sin tur var av betydelse för bedömningen av om han var i behov av skydd.

Under processen i migrationsdomstolen pågick en utredning av FM:s funktionsnedsättning. Resultatet av denna kunde ha betydelse för de bedömningar av skyddsbehovet som skulle göras i målet.

Migrationsdomstolen har dock avgjort målet utan att avvakta den pågående utredningen av FM:s funktionsnedsättning och utan att hålla muntlig förhandling med vittnesförhör trots att hans trovärdighet har ifrågasatts. Migrationsöverdomstolen konstaterar att i vart fall ytterligare utredning om FM:s funktionsförmåga hade behövts för att göra en rättssäker prövning av målet.

Migrationsöverdomstolen anser därför att migrationsdomstolen inte utrett målet som dess beskaffenhet kräver. Migrationsdomstolens handläggning är alltså behäftad med allvarliga brister. Migrationsdomstolens dom ska därför undanröjas utom såvitt avser ersättningen till det offentliga biträdet och målet visas åter till migrationsdomstolen för ny handläggning.

Vid denna utgång saknas det skäl att hålla muntlig förhandling i Migrationsöverdomstolen varför yrkandet ska avslås.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen avslår yrkandet om muntlig förhandling. Migrationsöverdomstolen undanröjer migrationsdomstolens dom utom såvitt avser ersättning till det offentliga biträdet och visar målet åter till migrationsdomstolen för ny handläggning.

Sökord:

Litteratur:
